

ОБЛІКОВІ МАНІПУЛЯЦІЇ СУБ'ЄКТІВ СУСПІЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ З МЕТОЮ ПОКРАЩЕННЯ РЕПУТАЦІЙНИХ ХАРАКТЕРИСТИК

В формуванні репутаційних характеристик суб'єктів суспільного інтересу для створення цілісного образу не аби яку роль відіграє публічна інформація такого суб'єкту, зокрема оприлюднена фінансова звітність та звіт обов'язкового аудиту. Відповідно до Концептуальних основ метою формування інформації в фінансовій звітності є корисність, вичерпність та доступність для нинішніх та потенційних інвесторів, позикодавців та інших кредиторів для прийняття рішень про суб'єкт господарювання, що звітує, на основі інформації, вміщеної у його фінансовому звіті (в т. ч. і пояснювальному матеріалі про очікування управлінського персоналу, стратегії суб'єкта господарювання, а також інші типи прогнозованої інформації) [1]. А отже принцип максимального розкриття доцільної для користувачів інформації є фундаментальним принципом формування звітності. Обов'язковий аудит належної якості має посилювати довіру суспільства до наданої суб'єктом інформації та підвищувати цілісність, ефективність фінансової звітності, сприяти впорядкованому функціонуванню ринків та забезпечення надійності джерела інформації. Зазначимо, що правова основа такого аудиту спирається на два законодавчих документа: Директиву про обов'язковий аудит 2006/43/ЄК (з внесеними змінами) та Регламент про особливі вимоги до обов'язкового аудиту суб'єктів суспільного інтересу 537/2014.

Натомість, фактична відсутність бізнес-етики в нашій країні та реалії сучасного господарювання спонукають суб'єктів суспільного інтересу до концептуального вирішення проблеми дуальності підходів до подачі інформації: інформування користувачів про реальний стан діяльності з детальним розкриттям бізнес-процесів, загроз, ймовірних ризиків тощо або формування завищених показників отримання доходів, умовне «забезпечення сталого розвитку, проведення соціальних, екологічних заходів» тощо, що сприятимуть відповідно завищенню репутаційного капіталу суб'єкта.

Зауважимо, що сучасна культура і в кіно, і в книгах подає факти випуску нічим не забезпечених цінних паперів, продукування фіктивних документів по операціях з нерухомим майном, незаконне зняття готівки з використанням системи банківських платежів фактично як екстремальне проведення часу. Наслідками рішення щодо викривлення інформації про діяльність суб'єкта стає формування впливу на громадську думку і поведінку людей в потрібному певним владним, підприємницьким чи громадським структурам напрямку [2], дезорієнтація користувачів в соціальній реальності в цілому. В свою чергу, маніпулювання інформацією про діяльність суб'єктів суспільного інтересу, в т.ч. облікового характеру, що оприлюднюється, сприяє породженню стану аномії – відсутності чіткої системи соціальних норм і цінностей, суперечливості інтересів різних сторін, неможливості вирішити виникаючі проблеми за допомогою взаємного узгодження. Ці явища не є особливістю лише України. Дослідники відзначають, що «навіть в достатньо сильних в правовому відношенні країнах – членах Європейського

економічного співтовариства шахрайські операції заради порятунку бізнесу відкрито допускають 25% респондентів, в тому числі в Іспанії – 38%, Чехії – 43%, Туреччини – 53%, в Росії – 55%. Більш того, 42% респондентів не засуджують таку практику» [цит. за 3, с.25].

На сучасному етапі для облікових маніпуляцій з визначеною метою покращення репутаційних характеристик суб'єктів суспільного інтересу притаманне застосування загальних маніпулятивних технологій [4] згідно певної обраної таким суб'єктом стратегії, до яких відносяться: спотворення інформації, приховування інформації (вуалювання), імпліцитна подача інформації, навмисний вибір способу та моменту подачі інформації. Окремі дослідники виокремлюють три категорії способів або методів облікових маніпуляцій річної фінансової звітності, а саме: вибір облікових методів, вибір облікових оцінок та прийняття реальних рішень [5].

Однак, в Україні ще немає точних статистичних даних щодо шахрайства як форми умисного маніпулювання з показниками фінансової звітності, рівно як і способів їх виявлення: аудит шахрайства в Україні взагалі знаходиться на стадії становлення і на даний час мало відрізняється від класичного аудиту, відсутнє чітке розуміння його сутності, порядку проведення, особливостей. Тим не менш, шляхи виявлення спотворень існують, зокрема розроблені спеціальні розрахункові показники професором Месодом Бенейшем [6]. Але аудитору в процесі проведення обов'язкового аудиту більшою мірою доведеться вдаватися до зовнішніх підтверджень, експертиз різних видів, так як покладатися на документи суб'єктів суспільного інтересу, що вдалися до маніпулятивних дій, недоцільно.

Список використаної літератури:

1. Концептуальна основа фінансової звітності. IASB; Стандарт, Міжнародний документ, Концепція від 01.09.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_009 – Назва з екрану.
2. Политология: энциклопедический словарь/ под. ред. Ю.И. Аверьянова.- М.: Московский коммерческий университет, 1993.- 431 с.
3. Белоусов А. И. Учетные аспекты резервирования рисков в контексте мировых тенденций формирования стоимости бизнеса [Текст]// А.И. Белоусов, Г.В. Михайлова. - *Международный бухгалтерский учет*. 2011. № 41 (191) – С.18-25.
4. Доценко Е. Л. Психология манипуляции. Феномены, механизмы и защита/ Е.Л. Доценко. - М.: ЧеРо, Издательство МГУ, 1997. — 344 с.
5. Александер Дэвид. Международные стандарты финансовой отчетности: от теории к практике/ Дэвид Александер, Анне Бриттон, Энн Йориссен. — М.: Вершина, 2005. — С. 762.
6. Beneish M.D, Nichols D.C. (2005). The Predictable Cost of Earnings Manipulation. Working paper series. Indiana University, Kelle School of Business.